

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом по гімназії
від 31.08.2022 № 41

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ,
АДАПТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5 клас),
6-9 КЛАСІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ
ЗАМІСТЯНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
СУХОПОЛОВ'ЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ
на 2022-2023 н.р.

СХВАЛЕНО
рішенням педагогічної ради
Замістянської гімназії
Сухополов'янської сільської ради
(ПРОТОКОЛ № 1 від 31.08.2022)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Замістянська гімназія Сухополов'янської сільської ради Прилуцького району Чернігівської області – загальноосвітній навчальний заклад, що забезпечує потреби громадян у здобутті базової освіти.

Гімназія самостійно приймає рішення і здійснює діяльність в межах своєї компетенції, передбаченої законодавством України та власним статутом, несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за безпечні умови освітньої діяльності, дотримання державних стандартів освіти.

У закладі передбачено такі рівні повної загальної середньої освіти:

- початкова освіта тривалістю чотири роки (1-4 клас);
- базова середня освіта тривалістю п'ять років (5-9 клас).

Метою початкової та базової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в старшій школі.

Освітні програми Замістянської гімназії Сухополов'янської сільської ради на 2022-2023 навчальний рік розроблені:

для початкової школи (1-4 класи),

для адаптаційного циклу базової середньої освіти (5 клас) ,

для 6-9 класів базової середньої освіти.

Освітні програми враховують вимоги Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. №87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 р. №688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової школи») (у 1-4-х класах), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» (у 5 класі), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. №1392 (у 6-9 класах) та на підставі типових освітніх програм, затверджених наказами МОН України від 08.10.2019 р. №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»; від 08.10.2019 р. №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»; від 19.02.2021р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»; від 20.04.2018р. №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня». Програма враховує методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у 5-х класах ЗЗСО за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (лист МОН України від 06.08.2021 №4.5/2303-21), постанову МОЗ України від 06.09.2021 року №10 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19», спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»; постанову Кабінету Міністрів України від

27.05.2022 року №630 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19», спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»; Указ Президента України від 24.02.2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»; Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти (наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205).

У зв'язку із світовим викликом щодо епідеміологічної ситуації та військовими подіями, що мають місце в Україні, забезпечення якісного виконання освітніх програм в 2022/2023 навчальному році в закладі можливе через використання технологій дистанційного навчання за допомогою платформ Zoom, Google диск, GoogleClassroom, інших засобів дистанційного зв'язку, організацію змішаного формату навчання.

Відповідно до змін до п.10 підрозділу «Вимоги до організації роботи з технічними засобами навчання» Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (наказ МОЗ від 25.09.2020 №2205), внесеними наказом МОЗ України від 01.08.2022 №1371, в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації іншого характеру, безперервна тривалість навчальних занять при організації навчання у синхронному форматі не повинна перевищувати для учнів:

- 1-2 класів – 2 навчальних занять по 30 хвилин або 3 – по 20 хвилин;
- 3-4 класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 30 хвилин, або 4 – по 20 хвилин;
- 5-6 класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 35 хвилин, або 4 – по 25 хвилин;
- 7-9 класів – 2 навчальних заняття по 45 хвилин або 3 – по 40 хвилин, або 4 – по 30 хвилин, або 5 – по 25 хвилин.

Питання щодо організації освітнього процесу за умов змішаного навчання у закладі вирішує педагогічна рада гімназії на підставі рішення батьків здобувачів освіти.

Особливості й умови роботи закладу:

- мова навчання – українська;
- режим навчання - п'ятиденний;
- початок роботи 8.00, початок занять – 8.30.

З метою забезпечення здобуття громадянами України загальної середньої освіти, на виконання розпорядження сільського голови Сухополов'янської сільської ради від 11.11.2021 №170 (додаток 2) за закладом загальної середньої освіти закріплено територію обслуговування сіл Густиня, Замістя, Заудаївське, Капустенці, Маціївка.

Тривалість уроків у початковій, основній школі відповідно до статті 15 розділу XII Закону України «Про освіту», пункту 4 статті 10 Розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту», розділу V Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ України від 25.09.2020 року №2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», становить: у 1 класі – 35 хвилин, у 2-4-х класах – 40 хвилин, у 5-9-х класах – 45 хвилин, а різниця в часі навчальних годин 1-4-х класів обліковується і компенсується проведенням додаткових, індивідуальних занять, консультацій з учнями, відповідно до розкладу. Тривалість перерв відповідно до санітарно-гігієнічних норм складає: 10 хв. – малі перерви, 20 хв. – великі (після 2 і 4 уроків).

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років, відповідно до пп. 4-5 статті 12 Закону України «Про освіту». Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку, а тривалість здобуття ними початкової та базової середньої освіти може бути подовжена з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником.

Початкова освіта забезпечує формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти (**5 клас**), відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України 19 лютого 2021 року № 235. Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Учні 6-9 класів розпочинають здобуття базової середньої освіти з 1 вересня поточного навчального року відповідно до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України 20.04.2018 року лютого 2021 року № 405. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4 класів складає 3430 годин/навчальний рік:

- для 1-го класу – 805 годин/навчальний рік,
- для 2-го класу – 875 годин/навчальний рік,
- для 3-го класу – 875 годин/навчальний рік,
- для 4-го класу – 875 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5–9-х класів складає 5425 годин/навчальний рік:

- для 5-го класу (рекомендоване) – 1015 годин/навчальний рік,

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-го класу відповідає загальному обсягу навчального навантаження, визначеному у Державному стандарті базової середньої освіти (додаток 23) та Типовій освітній програмі для 5-9 класів (додаток 3).

Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі встановлено у межах вказаного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами.

Організація інклюзивного навчання

Відповідно до пп.1-2 статті 20 Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Положення про інклюзивне навчання із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №588 від 09.08.2017 року, в рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 року №366-р передбачено умови для інклюзивних класів, навчання осіб з особливими освітніми потребами. Індивідуальні навчальні програми та індивідуальні навчальні плани для учнів розробляються педагогічними працівниками за участю одного з батьків (законних представників) відповідно до можливостей дитини з адаптацією або модифікацією освітньої програми відповідного рівня освіти та з урахуванням рекомендацій Прилуцького інклюзивно-ресурсного центру.

Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання з закладів загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 року №957, з метою забезпечення якості інклюзивного навчання в закладі:

- облаштовується ресурсна кімната;
- надаються освітні послуги відповідно до індивідуальної програми розвитку та з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей учнів з особливими освітніми потребами;
- здійснюється педагогічний супровід дітей протягом усього періоду навчання із обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу;
- здійснюється співпраця із інклюзивно-ресурсним центром м.Прилуки.

Перелік варіантів типових навчальних планів

Робочий навчальний план на 2022-2023 навчальний рік складається на основі таких типових робочих планів:

№ З/ П	Класи	Типовий навчальний план	Типова навчальна програма
1	1-2	Типовий навчальний план для 1-2 класів початкової школи (додаток 1 до освітньої програми)	Типова освітня програма для 1-2 класі закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я.Савченко Наказ МОН України від 08.10.2019 р. № 1272
2	3-4	Типовий навчальний план для 3-4 класів початкової школи (додаток 2 до освітньої програми)	Типова освітня програма для 3-4 класі закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я.Савченко Наказ МОН України від 08.10.2019 р. № 1273
3	5	Типовий навчальний план для 5 класу закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (додаток 3 до освітньої програми)	Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (додаток 3) Наказ МОН від 19.02.2021р. № 235
4	6-9	Навчальний план закладів загальної середньої освіти навчанням українською мовою (додаток 4 до освітньої програми)	Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня Наказ МОН України від 20.04.2018 р. №405

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

(1-4 класи)

2022/2023 н.р.

Освітня програма початкової школи - це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих гімназією для досягнення учнями результатів навчання. Основою для розроблення освітньої програми є Державний стандарт загальної середньої освіти відповідного рівня. Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма для 1-4 класів визначає вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентризму;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

У процесі реалізації Типової освітньої програми передбачено використання внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків, які сприяють цілісності результатів початкової освіти.

Освітню програму укладену за освітніми галузями, визначеними в Державних стандартах та Типових освітніх програмах, а саме:

початкова освіта 1-4 класи (за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О.Я.) за освітніми галузями;

мовно – літературна;

іншомовна;
математична;
я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна й здоров'язбережувальна);
технологічна;
інформативна;
мистецька;
фізкультурна.

Ця програма у навчальному плані для 1-4 класів реалізується через предмети:

- у 1-му класі освітня галузь «Мовно – літературна» реалізується через предмети – інтегрований курс «Навчання грамоти», «Іншомовна» - через предмет «Англійська мова», «Математична» - через предмет «Математика», «Мистецька» через предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», «Фізкультурна» - через предмет «Фізична культура», «Технологічна» - через предмет «Дизайн і технології». Три години інтегрованого курсу «Я у світі» розподіляються між такими освітніми галузями: природнича, соціальна та здоров'язбережувальна, громадянська та історична;

- у 2-му класі освітня галузь «Мовно – літературна» реалізується через предмети – «Українська мова» та «Читання», «Іншомовна» - через предмет «Англійська мова», «Математична» - через предмет «Математика», «Мистецька» через предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», «Фізкультурна» - через предмет «Фізична культура», «Технологічна» - через предмет «Дизайн і технології», «Інформатична» - через «Інформатика». Три години інтегрованого курсу «Я у світі» розподіляються між такими освітніми галузями: природнича, соціальна та здоров'язбережувальна, громадянська та історична.

- у 3-му класі освітня галузь «Мовно – літературна» реалізується через предмети – «Українська мова» та «Літературне читання», «Іншомовна» - через предмет «Англійська мова», «Математична» - через предмет «Математика», «Мистецька» через предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», «Фізкультурна» - через предмет «Фізична культура», «Технологічна» - через предмет «Дизайн і технології», «Інформатична» - через предмет «Інформатика». Три години інтегрованого курсу «Я у світі» розподіляються між такими освітніми галузями: природнича, соціальна та здоров'язбережувальна, громадянська та історична;

- у 4-му класі освітня галузь «Мовно – літературна» реалізується через предмети – «Українська мова» та «Літературне читання», «Іншомовна» - через предмет «Англійська мова», «Математична» - через предмет «Математика», «Мистецька» через предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», «Фізкультурна» - через предмет «Фізична культура», «Технологічна» - через предмет «Дизайн і технології», «Інформатична» - через предмет «Інформатика». Три години інтегрованого курсу «Я у світі» розподіляються між такими освітніми галузями: природнича, соціальна та здоров'язбережувальна, громадянська та історична.

Оцінювання учнів 1-4 класів

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів у початковій школі є:

- 1) формувальне оцінювання;
- 2) підсумкове оцінювання;
- 3) державна підсумкова атестація учнів 4 класу, яка здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством.

Формувальне оцінювання – інтерактивний вид оцінювання прогресу здобувачів освіти, що здійснюється для адаптації освітнього процесу.

Метою формувального оцінювання є підвищення якості знань. Формувальне оцінювання завжди є позитивним, спрямоване на розкриття потенціалу кожної дитини, є ціннісним, забезпечує зворотний зв'язок. Результати формувального оцінювання виражаються вербальною оцінкою і характеризують процес навчання та досягнення учнів початкової школи. За об'єктом оцінювання учнів 1-2 класів результат оцінювання – вербальна оцінка, у 3-4 класах – рівнева оцінка.

Оцінювання навчання учнів 1-4 класів здійснюється відповідно до додатку до наказу МОН України від 13.07.2021 року №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»

Додаток 1
до методичних рекомендацій щодо
Оцінювання результатів навчання учнів
1-4 класів закладів загальної
середньої освіти (наказ МОН України
№ 813 від 13 липня 2021 року)

ОРІЄНТОВНА РАМКА **оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів** **закладів загальної середньої освіти**

Рівень результатів навчання	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
Високий	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх та взаємопов'язані з ними об'єкти; характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об'єкти; застосовує й комбінує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з доступних джерел, узагальнює її; оцінює достовірність інформації; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему, діаграму) / текстову; прогнозує можливий результат, пропонує/випробовує різні способи виконання завдання; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них; підтримує дискусію щодо способів та

	результатів виконання завдань; співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновок про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати; аналізує й оцінює їх, самостійно визначає раціональний спосіб/способи подолання виявленого утруднення, планує подальші навчальні дії
Достатній	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; угруповує об'єкти; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему)/текстову; пояснює спосіб/способи виконання навчальних дій; дотримується послідовності пояснення; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань; ілюструє розуміння прикладами; контролює дотримання алгоритму дій, перевіряє результати виконання завдань можливими способами, робить висновок про досягнення результатів; визначає утруднення/помилки, знаходить спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами, самостійно виправляє помилки
Середній	Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення результату потребує уточнень завдання; називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угруповує об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з учителем/однокласниками; відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату; знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю)/текстову за зразками/за допомогою вчителя; коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність/неправильність результату; визначає утруднення/помилки, долає виявлене утруднення / виправляє помилки з допомогою вчителя/однокласників.
Початковий	Учень/учениця виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількарядового їх пояснення учителем за допомогою таких навчальних дій: розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами; називає окремі ознаки об'єктів; відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок; знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком, ключовим словом, порядковим номером речення тощо);

	відтворює частини почутої/побаченої/прочитаної інформації усно / за допомогою малюнка; коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонованих запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком; констатує за підказкою правильність/неправильність результату
--	--

Педагогічні працівники дотримуються алгоритму діяльності під час організації формувального оцінювання, визначеного у методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти.

Підсумкове оцінювання – тип оцінювання, який використовують на завершальному етапі певного періоду навчання.

Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/ освітньою програмою. Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учнів за рік. Підсумкова (річна) оцінка визначається з урахуванням діагностувальної роботи (в разі проведення) та фіксується у класних журналах і свідоцтвах досягнень.

Державна підсумкова атестація – форма контролю відповідності результатів навчання здобувачів освіти вимогам державного стандарту. Здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, відповідно до установленого порядку.

Метою державної підсумкової атестації є моніторинг якості освітньої діяльності закладу та якості освіти. Результати державної підсумкової атестації не впливають на підсумкову річну оцінку учнів.

Навчальний план початкової освіти для 1, 2 класів у 2022/2023 н.р.

(відповідно до наказу МОН України №268 від 21.03.2018 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти», згідно з Додатком 12 до Державного стандарту початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів від 24.04.19 №688))

Назва освітньої галузі	Кількість годин на тиждень		
	1 клас	2 клас	
Інваріантний складник			
Мовно-літературна, у тому числі:	9	10	
Українська мова і література	7	7	
Іншомовна освіта	2	3	
Математична	4	4	
Природнича	4	5	
Соціальна і здоров'язбережувальна			
Громадянська та історична			
Технологічна			
Інформатична	2	2	
Мистецька			
Фізкультурна	3	3	
Варіативний складник			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять			
Загальнорічна кількість навчальних годин	20	24	
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	20	22	

Навчальний план початкової освіти для 3-4 класів у 2022/2023 н.р.

(відповідно до Типової освітньої програми , розробленої під керівництвом Савченко О.Я., затвердженої
наказом МОН України від 08.10.2019 №1273)

Назва освітньої галузі	Кількість годин на тиждень	
	3 клас	4 клас
Інваріантний складник		
Мовно-літературна, у тому числі:	10	10
Українська мова і література	7	7
Іншомовна освіта	3	3
Математична	5	5
Природнича	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	1	1
Громадянська та історична	1	1
Технологічна	1	1
Інформатична	1	1
Мистецька	2	2
Фізкультурна	3	3
Варіативний складник		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		
Загальнорічна кількість навчальних годин	25	25
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	23	23

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
АДАПТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ БАЗОВОЇ ШКОЛИ (5 клас)
2022/2023 н.р.**

Мета адаптаційного циклу базової школи (5 клас) - забезпечити подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток, враховуючи наступність із початковою школою; сформувати здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховувати ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- 5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- 6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;
- 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність

безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання упродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Пріоритетні завдання діяльності педагогічного колективу гімназії:

- створення умов для здобуття якісної освіти в умовах освітнього процесу;
- формування у дітей основ культури споживання та екологічної свідомості через впровадження ідей освіти для сталого розвитку;
- сприяння формуванню у школярів лідерських якостей особистості;
- формування світогляду школярів засобами художнього слова;
- оптимізація взаємодії з батьками;
- модернізація матеріально-технічної бази та програмно-методичного забезпечення закладу.

5 клас як адаптаційний цикл базової середньої освіти навчається за Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» за освітніми галузями:

- мовно – літературна;
- математична;
- природнича;
- соціальна і здоров'язбережувальна;
- громадянська та історична;
- технологічна;

інформатична;
мистецька;
фізична культура.

Педагоги гімназії в 2022-2023 навчальному році будуть використовувати в освітньому процесі у 5 класі модельні навчальні програми, вибір яких здійснено з-поміж тих, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерство освіти і науки України» (Наказ МОН №795 від 12 липня 2021 року) із зазначенням у них кількості годин, необхідної на провадження послідовності досягнення результатів навчання учнів з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів), їхнього змісту та видів навчальної діяльності учнів.

Перелік модельних навчальних програм у 5 класі
в 2022-2023 навчальному році

№	Клас	Назва програми (тип курсу, назва, класи)	Навчальний предмет	Автор	Коли і ким надано	Кількість годин	
						за програмою	фактично
5 клас							
1	5	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Українська мова	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.	Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	140	
2	5	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Українська література	Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.	Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	70	
3	5	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зарубіжна література	Ніколенко О., Ісаєва О., Кліменко Ж., Мацевко-Беке- рська Л., Юлдашева Л., Рудницька Н., Турияниця В., Тіхоненко С., Вітко М., Джангобекова Т.	Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	70	

4	5	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Англійська мова	Зимомря .М., Мойсюк В.А., Тріфан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	122	
5	5	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Математика	Істер О.С.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	175	
6	5	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	70	
7	5	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	35	
8	5	Модельна навчальна програма «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Етика	Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	17	

9	5	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» » для закладів загальної середньої освіти	Вступ до історії України та громадянської освіти»	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба В.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	35	
10	5	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Технології	Кільдеров Д.Е., Мачача Т.С., Юрженко В.В., Луп'як Д.М.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	70	
11	5	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Інформатика	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	35	
12	5	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Музичне мистецтво	Масол Л. М., Просіна О. В.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	35	
13	5	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Образотворче мистецтво	Масол Л. М., Просіна О. В.	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	35	
14	5	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Фізична культура	Педан О.С., Боляк А.А., Коломоєць Г.А., Ребрина А.А., Деревянко В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І.,	Наказ Міністерств а освіти і науки України від 12.07.2021 № 795	105	

				Лакіза О.М., Косик В.М.			
--	--	--	--	----------------------------	--	--	--

На основі модельної навчальної програми предмета (інтегрованого курсу) вчителі складатимуть календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу. Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти є неприпустимим.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в навчальній програмі. Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем. Адміністрація закладу освіти або працівники методичних служб можуть лише надавати методичну допомогу вчителю з метою покращення освітнього процесу, а не контролювати його.

Загальний обсяг річного навчального навантаження із навчанням українською мовою (5-6 класи) згідно з типовим планом наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1

Загальний обсяг навчального навантаження для 5 класу

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин на клас		
		Рекомендоване	Мінімальне	Максимальне
Мовно – літературна	На тиждень	11	10	13
	На рік	385	305	455
Математична	На тиждень	5	4	6
	На рік	175	140	210
Природнича	На тиждень	2	1,5	3
	На рік	70	52,5	105
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень	1,5	1	3
	На рік	52,5	35	105
Громадянська та історична	На тиждень	1	1	2
	На рік	35	35	70
Технологічна	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Інформатична	На тиждень	1,5	1	2
	На рік	52,5	35	70
Мистецька	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Фізична культура	На тиждень	3	3	3
	На рік	105	105	105
Усього	На тиждень	29		
	На рік	1015		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх	На тиждень	2		

компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На рік	70		
Загальна кількість навчальних годин (без урахування поділу на групи, що фінансуються з державного бюджету)	На тиждень	31		
	На рік	1085		
Гранично допустиме річне навантаження	На тиждень	28		
	На рік	980		

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в таблиці 1 за освітніми галузями, визначено обсяг фактичного річного навантаження для 5 класу (відповідно до рекомендованої кількості годин на тиждень, таблиця 2)

Таблиця 2

Загальний обсяг фактичного річного навантаження для 5 класу у 2022-2023 н.р.

Навчальний план 5 класу основної школи в 2022/2023 н.р.

(відповідно до додатку 3 Типової освітньої програми для 5-9 класів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 №235)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень
Мовно-літературна	Українська мова	4
	Українська література	2
	Англійська мова	3,5+0,5
	Зарубіжна література	1,5+0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1
Мистецька	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математична	Математика	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2
Соціальна і здоров'язберігаюча	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1
	Етика	0,5+0,5
Технологічна	Технології	2
Інформатична	Інформатика	1,5+0,5

Фізична культура	Фізична культура	3
Разом (з фізичною культурою)		29+2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		-
Гранично допустиме навчальне навантаження		28
Всього (з фізичною культурою)		29+2

Оцінювання учнів 5 класу

Оцінювання учнів 5-го класу здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» №№4.5/2303-21 від 06 серпня 2021 року.

Розрізняється поточне формувальне оцінювання та підсумкове (семестрове, річне).

Підсумкове – отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання після завершення освітніх компонентів. Надає оціночні судження, застосовується відповідно до стандарту, вказує на недоліки, здійснюється після завершення навчання. Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим і здійснюється на розсуд закладу освіти. Педагогічна рада приймає рішення про оцінювання результатів навчання, проведення семестрової атестації, про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента.

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру та динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року. Річне оцінювання на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок, враховуючи динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року і також може підлягати коригуванню (триденний термін після виставлення оцінки).

Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 р. № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення. Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює

рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ. Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами). Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі / учениці, його / її батькам (іншим законним представникам). Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формульованому оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем / ученицею, та коригування освітнього процесу.

Поточне формульоване оцінювання здійснюється з метою допомогти учням досягти кращих результатів. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою та критерії оцінювання. Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності. У формульованому оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, педагоги використовують інструменти з орієнтовного переліку, наведеного у додатку 1 методичних рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (наказ МОН України №4.5/2303-21 від 06.серпня 2021р).

Додаток 1 до методичних рекомендацій щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (наказ МОН України №4.5/2303-21 від 06.серпня 2021р).

Орієнтовний перелік інструментів формульованого оцінювання

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання

2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у пропонуваному твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину– це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	3-X-B та 3XB+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття

15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант одноквилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоднішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті «_____»?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як тому що
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання на картках	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учні просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні пригадати та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини підсумувати ці пункти одним реченням, записати одне основне запитання, на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну прив'язку цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після

		обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семінар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учням відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____ схоже на/відрізняється від _____? Які характерні риси/елементи _____? Як іще можна показати/проілюструвати _____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____ стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до _____? Наведіть приклад _____? Що не так з _____? Який висновок ви могли б зробити з _____?

		Які висновки можна зробити з _____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують _____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору _____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між __, один вплив на __; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...

46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну
----	--------------------------------	--

Формувальне оцінювання завжди є позитивним, спонукає до дії, спрямоване на розкриття потенціалу кожної дитини, є ціннісним, забезпечує зворотній зв'язок, здійснюється під час навчання. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній, електронній формі. Учителі проводять рефлексію, з метою формування вмінь аналізувати власну навчальну діяльність, спрямовують учнів на спостереження, осмислення своїх суджень і дій. Учні активні учасники у процесі оцінювання, застосовують критерії, шляхом самооцінювання, взаємооцінювання.

Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв: розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом; комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій); планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією; рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності. Під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності. Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання у закладі освіти можна застосовувати Орієнтовну рамку оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти, рекомендовану МОН України.

Додаток 2 до методичних рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (наказ МОН України №4.5/2303-21 від 06.серпня 2021р

ОРІЄНТОВНА РАМКА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5 клас)

Рівні Категорії критеріїв	Початковий рівень 1 – 3 балів	Середній рівень 4 – 6 балів	Достатній рівень 7 – 9 балів	Високий рівень 10 – 12 балів
<i>Планування та здійснення</i>	Учень/учениця самостійно або з	Учень / учениця самостійно або з	Учень / учениця самостійно або	Учень / учениця самостійно або

<i>навчального пошуку, аналіз текстової та графічної інформації</i>	допомогою вчителя чи інших осіб: планує й здійснює навчальний пошук; опрацьовує текстову та/або графічну інформацію	допомогою вчителя чи інших осіб: планує й здійснює навчальний пошук; ставить запитання до змісту навчального матеріалу; опрацьовує й інтерпретує текстову та/або графічну інформацію без істотних змістових і логічних неточностей	під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: планує й успішно здійснює навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставить уточнювальні запитання; використовує інформацію з кількох джерел; опрацьовує й логічно інтерпретує текстову та/або графічну інформацію; порівнює інформацію з кількох джерел	під опосередкованим керівництвом учителя чи інших осіб: планує й успішно здійснює навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставить запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовує інформацію з різних джерел; опрацьовує й логічно інтерпретує текстову та/або графічну інформацію; аналізує й порівнює інформацію з різних джерел; критично оцінює надійність джерела й достовірність інформації
<i>Комунікація, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій</i>	Учень / учениця створює короткі усні й письмові повідомлення; відтворює почуту або прочитану інформацію, допускаючи істотні змістові та/або логічні неточності	Учень / учениця створює короткі усні й письмові повідомлення; відтворює почуту або прочитану інформацію без істотних змістових та/або логічних неточностей; презентує результати своєї навчальної діяльності	Учень / учениця створює деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлює власну думку й наводить приклади на її підтвердження; презентує результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)	Учень / учениця створює деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлює й логічно обґрунтовує власну думку, наводить приклади на її підтвердження; творчо презентує результати навчальної діяльності, зокрема з використанням

				ІКТ (за умови доступності)
<i>Виконання практичних завдань та розв'язання повсякденних проблем із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом</i>	Учень / учениця самостійно або з допомогою вчителя або інших осіб: виконує навчальну дію на рівні копіювання зразка її виконання; розпізнає, називає окремі об'єкти вивчення	Учень / учениця самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб: виконує навчальну дію із застосування знань, що охоплюються навчальним матеріалом, за зразком; може порівняти окремі об'єкти вивчення	Учень / учениця самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя чи інших осіб: застосовує знання, що охоплюються навчальним матеріалом, у типових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулює проблемні питання, пропонує можливі способи виконання завдання або розв'язання проблеми; складає план для виконання / розв'язання відповідно до інструкцій та/або успішно виконує окремі етапи такого виконання / розв'язання; може аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення	Учень / учениця самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя чи інших осіб: застосовує знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулює проблемні питання, висуває гіпотези; успішно виконує завдання або розв'язує проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовує обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; може класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення
<i>Рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності</i>	Учень / учениця розпізнає помилки, логічні або змістові неточності в результатах навчальної діяльності після того, як на них вказує вчитель	Учень / учениця самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб: розпізнає й виправляє окремі помилки та робить часткові уточнення в результатах	Учень / учениця самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя чи інших осіб : успішно виправляє окремі помилки й робить часткові	Учень / учениця самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя чи інших осіб аналізує результати власної навчальної

		навчальної діяльності	уточнення в результатах власної навчальної діяльності; визначає окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання	діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляє помилки й робить уточнення; визначає труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
--	--	-----------------------	--	--

У пропонованій Орієнтовній рамці оцінювання навчальних досягнень навчальні досягнення учнів характеризують за чотирма рівнями: початковий, середній, достатній, високий. Заклад загальної середньої освіти може здійснювати підсумкове та, у разі застосування, проміжне, оцінювання результатів навчання за рівневою, 12-бальною або за власною шкалою оцінювання, затвердженою рішенням педагогічної ради, – за умови затвердження правил переведення до системи (шкали) оцінювання, визначеної законодавством. Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі / учениці в кінці навчального року, за системою (шкалою), визначеною законодавством. Для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, рекомендуємо у першому семестрі 5-го класу підсумкове та, у разі застосування, проміжне оцінювання результатів навчання учнів здійснювати за рівневою шкалою, а його результати позначати словами або відповідними літерами: «початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)», та супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі). При переході від підсумкового оцінювання за рівневою шкалою в I семестрі до оцінювання за бальною шкалою в II семестрі рекомендуємо при виставленні річної оцінки орієнтуватись на оцінку за II семестр, а можливу різницю між рівнями результатів навчання у I та II семестрах враховувати шляхом виставлення річної оцінки, що відповідає вищому показнику. Якщо рівень результатів навчання учня / учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня / учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)). Також заклад освіти може використати Орієнтовні вимоги до критеріїв та шкал оцінювання, рекомендовані МОН України (див. додаток).

Додаток 3 до методичних рекомендацій щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (наказ МОН України (№4.5/2303-21 від 06.серпня 2021р).

Критерій	1 Незадовільно	2 Задовільно	3 Добре	4 Відмінно
Чіткість і зрозумілість критеріїв	Критерії є незрозумілими, не стосуються змісту навчальної програми або за змістом істотно перекривають один одного	Критерії можна зрозуміти, але вони недостатньо чітко розмежовуються між собою або не повністю відповідають змісту навчальної програми та/або виду навчальної діяльності	Критерії загалом є зрозумілими, чітко розмежовуються між собою й загалом відповідають змісту навчальної програми та виду навчальної діяльності	Кожен критерій є виразним і чітко окресленим, повністю відповідає змісту навчальної програми й виду навчальної діяльності
Чіткість розмежування між рівнями досягнень	Неможливо або майже неможливо розрізнити рівні досягнень між собою	Рівні досягнень можна розрізнити між собою, але розмежування недостатньо чітке	Розмежування між рівнями досягнень є очевидним	Кожен рівень досягнень є чітко окресленим і кожен наступний рівень відрізняється від попереднього за чіткими й логічними ознаками
Надійність шкали оцінювання	Перехресне оцінювання часто призводить до істотних відмінностей у результатах	Перехресне оцінювання іноді призводить до відмінних результатів	Є загальна узгодженість між результатами при перехресному оцінюванні (різниця менше 5-10% або ½ рівня)	Результати перехресного оцінювання є послідовно однаковими
Обізнаність учнів про критерії та шкалу оцінювання	Учні не знають про критерії та шкалу оцінювання	Учні знають про критерії та шкалу оцінювання і мають певне уявлення про очікувані результати їх навчальної діяльності	Критерії та шкала оцінювання відкрито використовуються для презентації завдання й супроводу учнів	Критерії та шкала оцінювання є предметом обговорення й постійного супроводу учнів у процесі навчальної діяльності
Підтримка розвитку метакогнітивних навичок учнів	Учні не знають про критерії та шкалу оцінювання і не можуть використовувати її для регулювання власної навчальної	Учнів повідомлено про критерії та шкалу оцінювання, але під час навчальної діяльності критерії та шкала не	Учні знають про критерії та шкалу оцінювання як про інструмент, що допомагає зрозуміти, чого вони навчаються, що	Критерії та шкала оцінювання постійно перебувають у фокусі уваги і використовуються як інструмент, що допомагає учням зрозуміти, чого вони навчаються,

	діяльності	перебувають у фокусі уваги	їм вдається добре, а над чим треба попрацювати	що їм вдається добре, а над чим треба попрацювати
Участь учнів у розробленні та застосуванні критеріїв і шкали оцінювання	Учні не беруть участі ні в розробленні, ні в застосуванні критеріїв і шкали оцінювання в процесі навчання	Учням пропонують готові критерії та шкалу оцінювання для можливого самооцінювання в процесі навчання	Учні обговорюють і надають пропозиції до проєкту критеріїв і шкали, є відповідальними за їхнє застосування для самооцінювання та/або взаємооцінювання в процесі навчання	Учителі й учні разом відповідають за розроблення критеріїв і шкали оцінювання; учні постійно застосовують їх для самооцінювання й взаємооцінювання в процесі навчання

Шкала оцінювання критеріїв:

0 – 5.0 = потребують доопрацювання

5.5 – 7.5 = застосовні

8.0 – 10 = добре

10.5 – 12.0 = відмінно

Кожний показник рівня 1 = 0.5 балів, рівня 2 = 1.0 бал, рівня 3 = 1.5 бали, рівня 4 = 2.0 бали.

За кожним критерієм кількість балів визначається лише за одним рівнем.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА БАЗОВОЇ ШКОЛИ (6-9 класи) 2022/2023 н.р.

Мета базової школи (6-9 класи) - забезпечити умови для інтелектуального, соціального, морального, фізичного розвитку і саморозвитку здобувачів освіти, використовуючи педагогіку партнерства (співробітництва), що ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості, рівного доступу до освіти, створення умов для соціально-психологічного захисту учасників освітнього процесу. Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень.

Освітня програма спрямована на:

- диференційоване та індивідуальне навчання на всіх ступенях вільного застосування вчителями різних методик навчання та виховання;
- результати навчання та формування ключових компетентностей здобувачів освіти;

- розширення повноважень вчителів, учнів, батьків в управлінні закладом, вирішенні методичних, педагогічних, фінансових питань, завдань розвитку матеріальної бази;
 - утвердження в школі атмосфери гуманізму, поваги до особистості вчителя і учня;
 - формування у здобувачів освіти національної самосвідомості, правової культури та громадянської відповідальності.
- для 6-го класу – 1032,5 годин/навчальний рік,
 - для 7-го класу – 1085 годин/навчальний рік,
 - для 8-го класу – 1120 годин/навчальний рік,
 - для 9-го класу – 1172,5 годин/навчальний рік.
- Навчальний план для 6-9 класів (за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 року №405) укладено за освітніми галузями:
- мови і літератури;
 - суспільствознавство;
 - мистецтво;
 - математика;
 - природознавство;
 - технології;
 - здоров'я і фізична культура.

Опис очікуваних результатів навчання за освітніми галузями

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у навчальних програмах, обраних для викладання предметів інваріантної складової навчального плану.

Наскрізні лінії («Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність») є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів; соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Мета наскрізних ліній – зосередити увагу й зусилля вчителів-предметників, класних керівників, усього педагогічного колективу на досягненні життєво важливої для учня й суспільства мети, увиразнити ключові компетентності.

В межах природничої освітньої галузі у 5 класі вивчається інтегрований курс «Пізнаємо природу»; соціальної і здоров'язбережувальної - інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», етика; громадянської та історичної – «Вступ до історії України та громадянської освіти»; технологічної – «Технології»; мистецької – вивчаються два предмети: «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво».

Навчальний план для 6-9 класів основної школи у 2022/2023 н.р.

(відповідно до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (для 5-9 класів)- таблиця 1 до Типової освітньої програми)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		6 кл	7 кл	8 кл	9 кл

Мови і літератури	Українська мова	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2
	Іноземна мова	3	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-
	Мистецтво	-	-	1	1
Математика	Математика	4	-	-	-
	Алгебра	-	2	2	2
	Геометрія	-	2	2	2
Природо-знавство	Природознавство	-	-	-	-
	Біологія	2	2	2	2
	Географія	2	2	2	1,5
	Фізика	-	2	2	3
	Хімія	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1
	Фізична культура	3	3	3	3
Разом		26,5+3	28+3	28,5+3	30+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації:		-	-	-	-
Гранично допустиме навантаження		31	32	33	33
Всього		26,5+3	28+3	28,5+3	33+3

Очікувані результати навчання здобувачів освіти базової школи

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати педагог у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику

		окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу

5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція

		щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища - зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання; окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
-----------------	------------------------

Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Оцінювання учнів 6-9 класів

Оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи (6-9 класи) здійснюється за 12-бальною шкалою (відповідно до наказу МОН України

від 21.08.2013 р. № 1222, зі змінами, «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»), додаток 2 до наказу МОН України від 21.08.2013 р. №1222. Змістом вимог до оцінювання є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

I початковий рівень, коли у результаті вивчення навчального матеріалу учень:

- називає об'єкт вивчення (правило, вираз, формули, геометричну фігуру, символ тощо), але тільки в тому випадку, коли цей об'єкт (його зображення, опис, характеристика) запропонована йому безпосередньо;
- за допомогою вчителя виконує елементарні завдання.

II середній рівень, коли учень повторює інформацію, операції, дії, засвоєні ним у процесі навчання, здатний розв'язувати завдання за зразком.

III достатній рівень, коли учень самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє виконувати певні операції, загальна методика і послідовність (алгоритм) яких йому знайомі, але зміст та умови виконання змінені.

IV високий рівень, коли учень здатний самостійно орієнтуватися в нових для нього ситуаціях, складати план дій і виконувати його, пропонувати нові, невідомі йому раніше розв'язання, тобто його діяльність має дослідницький характер.

Кожен наступний рівень вимог включає вимоги до попереднього, а також додає нові.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування), письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

Навчальні досягнення учнів, які навчаються за індивідуальною формою навчання, оцінюються відповідно до вимог індивідуальних навчальних програм.

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року. Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 р. № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення. Наказом

керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ. Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 р. № 762 (зі змінами). Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі / учениці, його / її батькам (іншим законним представникам).

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» учні 9-го класу мають пройти державну підсумкову атестацію з державної мови, математики та інших предметів, яка проводиться відповідно до Порядку проведення ДПА, затвердженого наказом МОН України.

У разі вибуття учня із закладу освіти (виїзд за кордон), оцінювання може проводитися достроково або в екстернатній формі.

Форми організації освітнього процесу та методи навчання

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Урок залишається визначальною формою освітнього процесу. Процес навчання в школі визначається системою дидактичних принципів, що впливають із його закономірностей. Дидактичні принципи слід враховувати й під час вибору методів навчання, за допомогою яких учитель повинен поступово, систематично навчати

учнів, подавати їм навчальний матеріал доступно, наочно, науково, дбати, щоб учні виявляли самостійність та активність і свідомо засвоювали його. Метою навчання є формування компетентностей. Сучасний урок – це компетентісно зорієнтований урок, авторський урок. Учителі навчають учнів, забезпечують їх активність, самі визначають, коли вони є джерелом інформації, а коли – підручник, відео, навчальне обладнання, Інтернет, тощо. Нові стандарти гарантують учителям професійну свободу.

Автономія вчителя забезпечується академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, можливістю розроблення та впровадження авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентісного навчання.

Академічні права і свободи учителя закріплені в Законі «Про освіту» (ст.1. п1.2; ст.54.п.1). Кожен урок має певну структуру, що визначає послідовність його етапів. Форми, методи, технології, зміст матеріалу, використовується, враховуючи конкретні умови роботи, з метою забезпечення досягнення конкретних очікуваних результатів уроку.

Відповідно до чинних документів МОН України формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Пріоритетом організації освітнього процесу у 1-4 класах є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності.

Освітній процес педагогічний працівник зорієнтовує на реалізацію освітньої програми закладу загальної середньої освіти. Відповідно до неї добирає змістове наповнення, дидактичні засоби навчання, облаштовує освітнє середовище. Обсяг обраних учителем для реалізації освітньої програми навчальних матеріалів має відповідати віковим та індивідуальним можливостям учнів їх опрацьовувати протягом відведеного для кожного класу навчального часу. Добираючи змістове забезпечення вивчення предметів, рекомендуємо передбачити можливості використання цифрових засобів в умовах очного навчання, що за потреби може стати основою для організації дистанційного навчання. Навчальний день у 1 – 4 класах Нової української школи розпочинається ранковими зустрічами, метою яких є створення психологічно комфортної атмосфери в класному колективі та формування в учнів мотивації до навчальної діяльності. На ранкову зустріч бажано відводяться перші 15 хвилин навчального дня, що регламентують під час розроблення розкладу дзвінків для 1 – 4 класів. Решту часу навчального дня необхідно розподілені між уроками та перервами відповідно до кількості годин навчального плану, що є академічними годинами, та тривалості уроків, визначеної у Законі України «Про загальну середню освіту».

Пріоритетну роль в організації освітньої діяльності молодших школярів необхідно надавати активним методам і формам, що ґрунтуються на демократичному стилі, сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи, творчості, розвивають уміння міркувати, аналізувати, ставити запитання, шукати

власні відповіді, робити висновки. Ефективними є колективні, групові й індивідуальні творчі справи, використання проєктних, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних технологій. Важливим є включення молодших школярів в активну пізнавальну, дослідницьку діяльність (оскільки об'єкти вивчення важливо сприймати безпосередньо), створення умов для самовираження, організації комунікативного спілкування, застосування в освітньому процесі елементів дискусії, що є ефективними засобами розвитку особистості, її громадянської позиції, формування в учнів цілісної картини світу.

Важливе значення для емоційно-естетичного сприйняття природи молодшими школярами відіграють спостереження і власні дослідження; творчі завдання, екологічні акції, дидактичні ігри; уроки, проведені у формі подорожі, усного журналу, репортажу з місця подій, святкування дня Землі. Такі форми проведення навчальних занять позитивно впливають на емоційну сферу дитини, сприяють розвитку її уяви, фантазії, мислення, концентрують увагу. Форму роботи, зміст завдань, спосіб зворотного зв'язку вчитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу. Обсяг діагностувальних робіт визначають з розрахунку прогнозованого часу на виконання окремих завдань учнями, із урахуванням їхньої готовності до виконання того чи іншого завдання.

Однією із пропонованих форм роботи є екскурсія. Вона дає змогу проводити спостереження, вивчати тіла і явища природи в природних або штучно створених умовах.

Актуальна самоосвітня діяльність учнів у позаурочний час. Її зміст, характер, форми роботи скеровує вчитель через пропозицію дидактично доцільних домашніх завдань. Їх метою є самовдосконалення учнів з урахуванням результатів формувального оцінювання. Домашні завдання мають забезпечувати диференціацію освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей здобувачів освіти, їх пізнавальних інтересів та готовності самостійно виконувати те чи інше завдання.

Під час вибору домашнього завдання, визначення його обсягу необхідно враховувати часові затрати дитини на виконання, сумарний час виконання домашніх завдань із різних предметів у співвіднесенні з вимогами **Санітарного регламенту** для закладів загальної середньої освіти (затверджений наказом МОЗ 25.09.2020 № 2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 р. за № 1111/35394), якими визначено, що «тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів у позанавчальний час не рекомендується більше ніж 1 година у 3 – 4 класах. Учням 1–2 класів не рекомендуються обов'язкові завдання для самопідготовки у позанавчальний час» (пункт 6 розділу V).

Основними формами організації освітнього процесу в 5 класі є такі типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб. У рамках академічної свободи форми організації освітнього процесу визначаються

педагогічною радою закладу освіти та відображаються в освітній програмі закладу освіти. Вибір форм залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності тощо), а також форм здобуття освіти. За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

За потреби заклад освіти може організувати індивідуальні форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), педагогічний патронаж), реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію учня. З метою належної організації освітнього процесу формуються класи, інклюзивні, з дистанційною формою здобуття освіти.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватися та розширюватися у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Основними формами організації освітнього процесу в 6-9 класах є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок. Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо. З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності, дослідженнях. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання. Практичні заняття та заняття - практикуми також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу. Можливо проводити заняття в малих групах (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу. Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань. Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у

змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів у початковій школі:

- Кадрове забезпечення освітньої діяльності в 1-4 класах.

При доборі педагогічних кадрів директор керується чинними документами: Конституцією України, КзПП України. Освітній процес у школі I ступеня

забезпечують 4 учителів початкових класів і 3 учителів-предметників, 1 асистент учителя, всі - фахівці.

- Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (навчальні програми та підручники):

1-2 класи - Типова освітня програма для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я.Савченко. Наказ МОН України від 08.10.2019 р. № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;

3-4 класи - Типова освітня програма для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я.Савченко. Наказ МОН України від 08.10.2019 р. № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Методичні рекомендації щодо викладання у початковій школі у 2022/2023 навчальному році (додаток 2 до листа Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 р. № 1/9530-22).

Стан забезпечення підручниками - 100%.

Використовуються посібники, рекомендовані до використання Міністерством освіти і науки України (зошити з друкованою основою, таблиці, плакати тощо); додаткові засоби навчання - дидактичний роздатковий матеріал тощо.

Інформаційне забезпечення освітньої діяльності здійснюється через Вебсайт, підключення закладу до мережі Інтернет.

- Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності, приміщення використовуються за призначенням: класні кімнати - 4; бібліотека - 1; їдальня - 1; ігровий майданчик — 1.

- Якість проведення навчальних занять (через аналіз уроків), забезпечується учителями відповідно до обраних форм уроків, методів і прийомів роботи з дітьми, підходів до організації освітнього процесу. Контроль за якістю навчальних занять обумовлений графіком внутрішкільного контролю, контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення.

- Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей),

з метою аналізу рівня засвоєння учнями 1-2 класів навчального матеріалу у розрізі навчальних предметів, в кінці навчального року; моніторинг рівня навченості учнів 3-4 класів щосеместру; моніторинг якості знань учнів у розрізі навчальних предметів (щосеместру); моніторингові дослідження рівня сформованості ключових компетентностей учнів у розрізі класів та ключових компетентностей (у кінці року).

Проведення діагностувальних контрольних робіт.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти у початковій школі:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розроблення рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів у 5 класі та 6-9 класах.

- Кадрове забезпечення освітньої діяльності у 5 класі та 6-9 класах .

Освітній процес у школі II ступеня забезпечують 11 учителів-предметників, 1 асистент учителя, всі - фахівці. В гімназії створено необхідні умови для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

- Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності:

5 клас - Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН України від 19.02.2021р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;

6-9 класи - Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня. Наказ МОН України від 20.04.2018р. №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». Наказ МОН України від 06 серпня 2021 року №4.5/2303-21.

Стан забезпечення підручниками - 100%.

Використовуються посібники, рекомендовані до використання Міністерством освіти і науки України (зошити з друкованою основою, таблиці, плакати тощо); додаткові засоби навчання - дидактичний роздатковий матеріал тощо. Інформаційне забезпечення освітньої діяльності здійснюється через вебсайт, підключення закладу до мережі Інтернет.

- Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (щомісячні звіти), приміщення використовуються за призначенням: 8 навчальних кабінетів, кабінет інформатики - 1; спортзала - 1; бібліотека з читальною залом - 1; їдальня -1; спортивних майданчиків – 2. Вчителі на уроках використовують різноманітні технічні засоби навчання, дидактичні матеріали тощо.

- Якість проведення навчальних занять (через аналіз уроків).

Проведення уроків у новій, нетрадиційній ігровій формі: урок-аукціон, урок-вікторина, урок-екскурсія (подорож), урок-диспут тощо. Найрезультативнішим є той урок, на якому оптимально та раціонально підібрані навчальні форми і методи, поєднані традиційні та нетрадиційні підходи до проведення навчального заняття. Навчальне заняття повинно містити таке, що викликає подив, захоплення, інтерес – одним словом те, що учні будуть пам'ятати.

Конспект – це творчість вчителя, це його професійний почерк. У деяких випадках учителі користуються «готовими» поурочними планами-конспектами. Це правомірно, якщо такі напрацювання мають гриф і їх «Рекомендовано МОНУ» або «Схвалено». Вчитель є автором сценарію і виконавцем уроку сам. Навчальні можливості дітей конкретного класу знає тільки він, і тому саме він є відповідальним за успіх чи провал будь-якого уроку, а не автор «готових» методичних розробок.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), що включає збір, збереження (формування бази даних), опрацювання (аналіз і оцінка) та розповсюдження інформації про якість освіти в ньому, прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки і основних тенденцій його розвитку, розробку науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо покращення ефективності діяльності.

Мета спостереження – охарактеризувати якісний рівень організації освітньої діяльності в навчальному закладі, спрямований на особистісний інтелектуально-творчий розвиток школярів та забезпечення їхніх освітніх запитів, а також виявити чинники, що на нього впливають. Дослідження є комплексним і спрямоване на безперервне відстеження умов, процесу й результатів освітньої діяльності закладу, у ході якого – фіксацію якісних чинників розвитку за етапами (початок навчального року – процес навчання – кінець навчального року). Суб'єкти внутрішкільного моніторингу: педагогічний колектив, адміністрація, учні, батьки.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджено наказом МОН від 8 вересня 2020 року №1115 і зареєстровано в Міністерстві юстиції 28 вересня 2020 року за №941/35224 впроваджується дистанційна форма навчання. Заклад освіти може визначити такий режим роботи, за якого учні по чергово відвідують заклад освіти для очних занять, решту часу навчаючись дистанційно. Обов'язково враховуються інтереси учнів під час дистанційного навчання.

Технології дистанційного навчання дозволяють продовжувати освітній процес під час карантину, воєнного часу та інших надзвичайних обставин.

Опис інструментарію оцінювання

Оцінювання – структурний елемент процесу навчання, який відповідно до принципів систематичності, послідовності, міцності знань здійснюється протягом певного періоду навчання. Зорієнтоване на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу.

Основні принципи оцінювання: справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та доброзичесне.

Справедливе оцінювання рівня навчальних досягнень учнів – це одна із найважливіших складових уроку. По-перше, кожен учитель чітко визначає мету оцінювання: навіщо потрібна оцінка. По-друге, формулює для себе критерії та стандарти оцінювання

Як свідчить сучасна педагогічна практика, в процесі оцінювання рівня навчальних досягнень учнів доречно використовувати два типи критеріїв:

соціальні та індивідуальні. Інструментарієм соціального оцінювання сьогодні є «Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», розроблені МОНУ на міжпредметному та предметному рівнях. Застосування індивідуальних критеріїв дає змогу порівняти результат, отриманий учнем сьогодні, з його попередніми результатами, і тим самим

виявляється динаміка його розвитку. Важливим способом індивідуального оцінювання виступає самооцінка, коли кожен учень аналізує свою діяльність, визначити якість своєї роботи та шляхи її підвищення. Під час перевірки роботи учня вчителі здійснюють аналогічну діяльність: якщо він погоджується з оцінкою учня, то обводить її, якщо ні – ставить свою, коментуючи її усно або письмово. Коментування оцінки є обов'язковим, незалежно від того, чи відповідь учня є усною чи письмовою. учень не тільки засвоює зміст навчального матеріалу, а й сам контролює і корегує свою пізнавальну діяльність. Це і є ідеальна ситуація з критеріями оцінювання.